

Lahden kaupunginmuseo / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

Pvm 24.3.2021

Rakennuslupapäällikkö
Markku Sivonen
Rakennusvalvonta
Kaupunkiympäristön palvelualue
Askonkatu 2
15100 Lahti

Viite: Lausuntopyyntö 16.3.2021 / rakennuslupapäällikkö Markku Sivonen

Asia: Lahden kaupungintalo muutos- ja korjaussuunnitelmat / arkkitehti Jaana Tarkela
12.3.2021

Lahden kaupunginmuseo / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo esittää otsikon asiasta pyydettyinä lausuntonaan seuraavan:

Lahden kaupungintalon rakentaminen tuli ajankohtaiseksi kaupungin nopean kasvun seurauksena 1900-luvun ensikymmenellä. Rakennuksen paikan päätti todennäköisesti arkkitehti Armas Lindgren, joka valitsi sille painokkaan aseman korkealta harjulta, Mariankadun päästä, kirkkoa vastapäätä. Lahden kaupunki järjesti kaupungintalosta kilpailun. Sen voitti Eliel Saarinen.

Kaupungintalo valmistui vuonna 1912. Siinä oli tilat rahatoimikamarille ja valtuustolle, mutta myös monelle muulle kaupungin ja seurakunnan virastolle. Länsiosa oli varattu palokunnalle. Talossa oli myös muutama asunto.

Kaupungintalolla on kaksi erilaista pääjulkisivua, Mariankadun puoleinen, pitkän perspektiivin päästä tarkasteltava sekä itäinen, pääsisäänkäynnin puoleinen fasadi. Kaupungin keskustaan näkyvää julkisivua hallitsee symmetrisesti sijoitettu raskaahko portaittainen torni. Itäfasadissa arkkitehti on sen sijaan korostanut sen takana sijaitsevaa kaupungin ylimmän toimielimen tyyssijaa verhoamalla valtuustosalin ikkunasommitelman kookkailla kuparireliefeillä ja tiilikuvioilla.

Kaupungintalon päätilojen kalusteet tilattiin Eliel Saariselta.

Kaupungintalon eduspuiston suunnitelmat tilattiin niin ikään Eliel Saariselta. Puisto perustettiin lopulta kaupunginpuutarhuri Johan Laurilan suunnitelmien täydentämänä.

Rakennus on kärsinyt sodissa, ja sen toimintoja, tilajakoa ja sisustusta on muutettu muutenkin kulloistenkin tarpeiden mukaan. Vuonna 1981 rakennus paloi, ja tästä seurannut mittava korjaustyö saatiin päätökseen vuonna 1985.

Korjaus suunniteltiin Lahden kaupungin talonsuunnitteluosastolla kaupunginarkkitehti Erik Liljebladin johdolla. Käytännön työstä vastasi arkkitehti Satu Päivärinne. Sisustussuunnittelu oli sisustusarkkitehti Antti Nurmesniemen käsialaa. Entistämistyöt olivat konservaattori Jorma Lyytikäisen vastuulla. Rakennukseen laadittiin vielä erillinen taideohjelma kaupunginmuseon johdolla.

Kaupungintalo jaettiin kolmeen vyöhykkeeseen, entistettävät tilat, 1910-luvun ilmeeseen perustuvat, mutta nykyaikaisin kalustein varustettavat tilat sekä kokonaan uudistettavat tilat. Entistettäviä tiloja olivat tuulikaappi, ensimmäisen kerroksen pääaula ja sivuaulat sekä keskushallinnon tilat, toisen kerroksen aula ja valtuustosali. Ensimmäisen ja toisen kerroksen käytävät toteutettiin 1910-luvun tyyliin, ja toimistotilat saivat 1980-luvun asun.

Korjaustöiden yhteydessä myös kaupungintalon puistoa uudistettiin.

Kaupungintalon asemakaava on vuodelta 1967. Kaavaa ollaan uudistamassa rakennuksen, sen sisustuksen ja puiston suojelutavoitteet huomioon ottaen.

Lahden yleiskaavassa kaupungintalo sisältyy C-1-alueeseen: Keskustatoimintojen alue. Alue varataan Päijät-Hämeen maakuntakeskusta ja sen vaikutusalueetta palveleville keskustatoiminnoille. Maiseman ja rakennetun ympäristön ominaispiirteitä vaalitaan ja rakentamisen laatuun kiinnitetään erityistä huomiota. Yksityiskohtaisemmissa suunnitelmissa tulee ottaa huomioon kulttuurihistorialliset selvitykset ja Lahden arkkitehtuuripoliittinen ohjelma.

Kaupungintalo sisältyy Lahden kaupungintalo, kauppatori ja Mariankadun seremonia-akseli -nimiseen rky-kokonaisuuteen. Rky-alue käsittää Ristinkirkon, kaupungintalon sekä niiden välittömän ympäristön, rakennusten välisen Mariankadun akselin sekä Kaupungintalon puiston ja Harjupuiston.

Lahden kaupungintalosta on laadittu vuonna 2017 rakennushistoriaselvitys tekijänä Arkkitehtitoimisto ARK-Kantonen Oy. Selvitystä täydennettiin erityisesti kaupungintalon säilyneisyyden osalta syksyllä 2020, tekijänä Arkkitehdit Oy Latva ja Vaara.

Lahden kaupungintalo, sen sisätilat ja puisto ovat valtakunnallisesti, jopa kansainvälisesti merkittäviä. Kaupungintalosta, sen sisustuksesta, keskeisistä taideteoksista ja puistosta on tehty lakisuojausesitys helmikuussa 2021.

Museo pitää kaupungintalon korjaus- ja muutossuunnitelmien materiaalimerkintöjä puutteellisina, ja niitä tulee täydentää kaikilta osin säilytettävien ja uudistettavien materiaalien kirjaamisella.

Kaupungintalo on arkkitehtuurin ja sisustuksen muodostama arvokas kokonaisuus, johon on aina keskeisesti kuulunut laadukas kuvataide. Kaupungintaloon sijoittuvassa taiteessa tulee huomioida ajallinen kerroksellisuus, siten että vanhemman taiteen lisäksi peruskorjaushankkeen yhteydessä huomioidaan nykytaidehankinnat. Yleisenä tavoitteena rakennuslupaun tulee kirjata taiteen prosenttiperiaate.

Muilta osin museolla ei ole huomautettavaa muutos- ja korjaussuunnitelmaan. Museo pitää kaupungintalon sisäpihan kattamista mahdollisena, tätä puoltava lausunto on päivätty 22.3.2021. Käsillä olevassa lausunnossa ei oteta kantaa sisäpihan kattamista koskeviin suunnitelmiin ja illustraatioihin. Sisäpihan kattamista koskevista suunnitelmista tulee pyytää erillinen lausunto.

Lahden kaupunginmuseo / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö Hannu Takala

kokoelmapäällikkö Sari Kainulainen

amanuessi Liisa Mäkitalo

korjausrakentamisasiantuntija tutkija Anssi Malinen

konservaattori

Lauri Löfman

tutkija

Riitta Niskanen

Tiedoksi

Museovirasto, Länsi-Suomen kulttuuriympäristöpalvelut
Hämeen ely-keskus
Kaupunginarkkitehti Anne Karvinen-Jussilainen
Kaupunkikuva-arkkitehti Armi Patrikainen